

Crítiques*teatre

Brillant brutalisme

Juan Carlos Olivares

El terra es mou per a tothom. Ningú no s'escapa del desequilibri. Tots freguem la bogeria, no només Blanche Dubois. Per al director alemany Frank Castorf -amb l'ajut de l'artefacte hidràulic creat per Bert Neumann-, *Un tramvia anomenat desig*, de Tennessee Williams, és la crònica d'una societat en crisi. La pobra Dubois fuig del seu malson sexual per ficar-se de cap dins la neurosi quotidiana de l'extraradi proletari. Ha deixat de ser la protagonista del melodrama tot i el seu posat de diva de serial. Princesa destronada, convidada especial d'una paròdia barata de *Psicosi*, receptora de psicofonies llibertàries, Blanche pràcticament desapareix en la versió manipulada pel director de la Volksbühne de Berlín.

L'últim descens a l'infern de Blanche és veure's engolida per la brutalitat d'un món malt de realisme. Stella és una Juani passiva-agressiva, Kovalski un exsindicalista de Solidarinosc emigrat que conserva com als seus cinc minuts de glòria una partida de

ping-pong amb Lech Waleśa. Al damunt d'aquest record hi descansa la seva panxa cervesera. Una vulgaritat omnipresent, violenta, sense escapatori possible, que ofereix -entre línies del text original de Williams i cançons del dial- un magnífic camp de joc per a un repartiment en estat de gràcia. Actrius i actors que es presenten davant el públic com a protagonistes absoluts d'un experiment de llibertat creativa. Una

'Endstation Amerika' és un exercici de llibertat creativa

energia alliberada als assajos que es manté intacta damunt l'escenari. Histriónisme col·lectivitzat que, al final, reinterpreta d'una manera estranya, esperpèntica i impactant, l'asfíxia existencial que caracteritza l'obra de Tennessee Williams.

* **'Endstation Amerika'**, DE TENNESSEE WILLIAMS. DIRECCIÓ: FRANK CASTORF (VOLKSBUHNE AM ROSA-LUXEMBURG-PLATZ). TEATRE LLIURE, 9 DE FEBRER.

Hedda no és Bovary

J.C.O.

Una *Hedda Gabler* nua d'ornaments. Pau Carrió ha construït un fals *work in progress* amb els intèrprets en primer pla. Ibsen en un interessant exercici electoral. Una aposta de risc, sobretot si es flirteja amb la incoherència. Exemple: la tia Julia i Lovborg senzillament desapareixen per una porta sense focus. A Hedda, en canvi, se li reserva un suïcidi amb la seva pròpia posada en escena. Al carall el simulacre d'assaig. La protagonista es mereix el seu propi focus per al seu gran mutis final.

Una inseguretat que també es percep en la direcció d'actors. Potser falten assajos per arribar a la profunditat i la riquesa de matisos d'un punt de partida de treball que té en Veronese el millor exponent. Amb una sempre sòlida Àngels Poch ja se sap per endavant que no hi haurà pro-

blemes. Però, i els altres? Una ruleta de la fortuna, amb algun premi, com el complex Lovborg que elabora amb exquisida simplicitat i naturalitat Jordi Rico. En canvi, aquest cop, no hi ha premi per a Anna Alarcón (Thea Elvsted) i Jordi Figueras (Brack).

Tampoc hi ha premi per a Àurea Márquez, ficada en un vestit interpretatiu que un dia va decidir que era la seva mida com a actriu i del qual no es desfà gairebé mai. Els personatges arriben i se'n van com exquisits ornaments d'aquest vestit. La seva *Hedda Gabler* té un tens matís premonitori, una dona que espera només l'inevitable. Una dona que podria tenir un llibre amagat a la seva habitació, com Dorian Gray un retrat. Una Hedda que guarda amb terrorífica premonició la mort ridícula de Madame Bovary.

* **Hedda Gabler**, DE HENRIK IBSEN. BIBLIOTECA DE CATALUNYA, 7 DE FEBRER.

LaCrònica

Madrid és una festa

David Castillo

En una nova paradoxa de la nostra cultura, Palau i Fabre s'estrenarà a Madrid. Fa uns anys va ser a Palerm, però la corrua de teatres públics de Catalunya semblen tenir aversió als dramaturgs catalans, especialment als que no són de la corda (*cordeta*) del teatre de baixa intensitat que es representa als grans teatros públics, teatre de la subvenció, clembuteritzat o mimètic de les telenovel·les nostrades. Els clàssics contemporanis, Pere Quart, Espriu, Pedroló, Brossa o Palau i Fabre, amb comptagotes.

Per aquest motiu, l'estrena al Teatro Español de Madrid de *Don Juan, príncipe de las tinieblas*, dirigit per Herman Bonnín, amb una companyia de 17 actors, és un gran esdeveniment, i, a més, una mena de justícia històrica, veient que teatres importants de fora valoren el que els oficials d'aquí no són capaços de fer: uns teatres capaços de castigar-nos amb adaptacions de novel·les que són una autèntica tortura.

Don Juan, príncipe de las tinieblas és una versió lliure de les cinc peces del cicle de *Don Joan*, supervisada pel mateix Palau i Fabre. Aquesta gran producció ha sigut el resultat de la cooperació entre Bonnín i Mario Gas, director del Teatro Español, el teatre municipal de Madrid, tots dos enamorats de l'obra de Palau i Fabre. Gas va conèixer Palau a mitjans dels seixanta a la cúpula del Coliseum, on el poeta feia una conferència sobre Antonin Artaud, que havia tractat durant els anys a França. Bonnín ha sigut un dels escassos homes de teatre que ha representat les obres de teatre del poeta alquimista, on es concentren alguns dels millors moments de la seva literatura.

Herman Bonnín i Mario Gas, inductors de l'estrena de Palau i Fabre al Teatro Español de Madrid, ahir a la Fundació Palau de Caldes d'Estrac

■ CRISTINA FORÉS

Palau ha cregut i ha viscut el teatre apassionadament i molt del seu pensament i de la seva millor poesia els trobem en aquests textos gairebé secrets, clandestins fora dels cercles íntims dels incondicionals.

En el marc de la Fundació Palau, de Caldes d'Estrac -no us perdeu una visita un cap de setmana-, el seu director, Josep Sampera, ens va convocar per explicar-nos tant l'estrena de l'obra a Madrid com les activitats en paral·lel, una gran exposició i un cicle de conferències que l'Institut Ramon Llull ha organitzat al Centre Cultural Blanquerna de Madrid. Per part del Ramon Llull, Josep Bargalló es va mostrar content que el primer gran desembarcament del Llull a Madrid fos amb Palau i Fabre: "Madrid ha de ser un dels altaveus de la repercussió internacional de la cultura catalana".

Tot molt cordial i saludable fins que una periodista va preguntar per què s'estrenava Palau a Madrid i no a Barcelona, cosa que va provocar una reacció múltiple. El poeta Lluís Solà va recordar la marginació dels grans autors catalans, cosa que no passa en l'àmbit estricte del teatre sinó també a la televisió pública. Gas va respondre que la seva decisió havia sigut exclusivament estètica, sense cap altra intenció: "Jo defenso la meua voluntat de fer-ho i la dels altres de no fer-ho". Tot i que el teatre públic català hauria de tenir cura del patrimoni del país. L'actriu Montserrat Carulla no va poder ser més explícita: "Se li hauria de preguntar als directors del TNC i del Lliure per què tenen tants dramaturgs catalans arraconats". Preguntes metafísiques amb respostes impossibles en un país on tothom diu ser nacionalista. ■

Roy Scheider va estar dues vegades nominat a l'Oscar ■ REUTERS

Mor Roy Scheider, el protagonista de 'Tauró'

Redacció
LOS ANGELES

L'actor Roy Scheider, nominat dues vegades a l'Oscar, més conegut pel seu paper de policia d'una petita localitat nord-americana als films de *Tauró* i el seu retrat del famós coreògraf Bob Fosse a *L'espectacle comença*, va morir diu-

menge a l'edat de 75 anys. Scheider va patir complicacions d'un mieloma múltiple, un tumor de la medul·la espinal, mentre era tractat en un hospital de Little Rock (Arkansas).

Nascut a Nova Jersey, Scheider va interpretar sobretot papers d'advocat incisiu o d'home normal atrapat en circumstàncies ex-

traordinàries. Va obtenir la seva primera nominació a l'Oscar com a actor secundari gràcies al film *Contra l'imperi de la droga* (1971). Vuit anys més tard va optar a una estatueta com a actor principal per *L'espectacle comença*. Seria, però, la saga de Steven Spielberg sobre *Tauró* el que el faria conegut. ■